

Det Internationale Sekretariat

Notits om Økonomisk Redegørelse august 2022

Sammenfatning

Økonomisk Redegørelse præsenteres for Finansudvalget den 1. september kl. 13. I dette notat foreslår de økonomiske konsulenter 9 emner/vinkler, der eventuelt kan danne udgangspunkt for spørgsmål på mødet den 1. september:

Vinkel 1: Burde finanspolitikken ikke være strammere?

Vinkel 2: Tekniske spørgsmål til beregningen af finanseffekten

Vinkel 3: Kan man anvende de sædvanlige modeller til beregningen af størrelsen af kapacitetspresset (beskæftigelsesgab) i en situation, hvor reallønnen falder?

Vinkel 4: Hvor sikre er I på, at vi ikke er på vej ind i en såkaldt løn-pris-spiral?

Vinkel 5: Fornings overførselsindkomsternes købekraft yderligere i 2023?

Vinkel 6: Er aftalen om loft for huslejestigninger indregnet i skønnet for forbrugerprisinflationen i 2023?

Vinkel 7. Et midlertidigt inflationskompensationstiltag kan vel godt øge inflationen, selvom det er fuldt finansieret?

Vinkel 8: Har inflationen ledt til en midlertidig forbedring af den strukturelle saldo i 2022?

Vinkel 9: Er væksten i det offentlige forbrug mindre, hvis der renses for alle midlertidige forhold?

Nedenfor følger et meget kort resume af rapporten. Endvidere begrundes og motiveres de 9 separate vinkler. Finansudvalgets medlemmer kan således dykke ned i de vinkler, som de finder interessante.

1. september 2022

Birgitte Smith Lange
Økonomisk specialkonsulent
Birgitte.lange@ft.dk
+45 3337 3323

Kathrine Lange
Økonomisk chefkonsulent
Kathrine.Lange@ft.dk
+45 3337 3323

Kort resume af Økonomisk Redegørelse august 2022

Finansministeriet skriver, at dansk økonomi har et godt udgangspunkt for at modstå udfordringer i forhold til den økonomiske udvikling. Husholdningerne har under ét sparet op i en årrække og har dermed opbygget en ekstra buffer. Samtidig står virksomhederne generelt stærkt og har en god konkurrenceevne. Ydermere er de offentlige finanser sunde, og den offentlige gæld er lav.

Ikke desto mindre rammes dansk økonomi som andre lande af den aktuelle høje inflation og mere afdæmpede forventninger til væksten især som følge af krigen i Ukraine.

Den økonomiske situation i Danmark er således forværret over de seneste måneder. Den danske økonomi ventes at vokse 2,8 pct. i år og 0,8 pct. næste år. Det er en nedjustering sammenlignet med Finansministeriets forventning i maj. Den ventede fremgang i 2022 dækker over en stigning, der allerede har fundet sted, og reelt forventes BNP således at falde lidt i løbet af andet halvår 2022. I 2023 ventes igen en begrænset fremgang i BNP.

Når dansk økonomi oplever en vis tilbagegang, er det imidlertid ikke ensbetydende med en egentlig økonomisk krise. Netop fordi aktivitetsniveauet var højt ved indgangen til krigen i Ukraine, forventer Finansministeriet, at der – på trods af den svage vækst – fortsat er et pres på økonomiens kapacitetsgrænser i 2022 og 2023. Der forventes dog en vis indsnævring af det såkaldte outputgab, der netop måler kapacitetspresset.

Trods et meget stramt arbejdsmarked og inflation ser Finansministeriet ikke aktuelt tegn på en høj og accelererende lønudvikling, der kan føre til en kraftig forværring af konkurrenceevnen. Det skyldes de mere afdæmpede vækstudsigter, der trækker i modsat retning af kapacitetspresset og inflationen. Finansministeriet forventer således ikke en skadelig såkaldt pris-løn-spiral, jf. også nedenfor.

Finansministeriet understreger, at prognosen er forbundet med stor usikkerhed. Det forudsættes blandt andet, at forsyningsvanskeligheder afledt af krigen ikke eskalerer, og at den internationale stagnation ikke forværres til en dybere recession. Hertil kommer, at det kan lede til et yderligere nedadgående pres på vækstudsigterne på kort sigt, hvis centralbankerne indfører yderligere stramninger af pengepolitikken.

Vinkel 1: Burde finanspolitikken ikke være strammere?

Finansministeriet skriver, at den aktuelle konjunktursituation med pres på arbejdsmarkedet og høj inflation tilsiger, at finanspolitikken bør strammes.

Den såkaldte finanseffekt måler netop om den aktivt – besluttede – finanspolitik er stram eller slap¹. En positiv finanseffekt afspejler, at finanspolitikken isoleret set øger kapacitetspresset, mens en negativ effekt afspejler, at finanspolitikken mindsker kapacitetspresset.

Ifølge Finansministeriet strammes finanspolitikken med -1,4 pct. af BNP i 2022 og -0,9 pct. af BNP i 2023 målt ved den ét-årige finanseffekt, jf. tabel 8.11 nedenfor fra Økonomisk Redegørelse august (fremover ØR-aug).

¹ Finanseffekten afspejler alene effekten af den aktive politik og afspejler dermed ikke virkningen af de såkaldt automatiske stabilisatorer, dvs. at udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse eksempelvis går ned i tilfældet af en højkonjunktur.

Tabel 8.11
Finans- og strukturpolitikens virkning på kapacitetsudnyttelsen i økonomien (ét-årige effekter)

	2020	2021	2022	2023
Pct. af BNP				
1. Finanspolitikens virkning på BNP-vækst ¹⁾	0,3	0,2	0,1	0,0
2. Strukturpolitikens virkning på kapacitetsudnyttelsen	-0,0	-0,1	-0,2	-0,1
3. Finanseffekt ekskl. midlertidige tiltag¹⁾ (1+2)	0,3	0,1	-0,2	-0,1
4. Udbetaling af feriepenge, offentligt initierede investeringer mv. ²⁾	0,3	0,7	-0,2	-0,2
5. Finanseffekt ekskl. midlertidige kompensationsordninger (1+2+4)	0,6	0,8	-0,3	-0,3
6. Virkning af midlertidige kompensationsordninger	1,3	0,6	-1,1	-0,6
7. Finanseffekt inkl. midlertidige kompensationsordninger (1+2+4+6)	1,9	1,4	-1,4	-0,9

- 1) Opgjort ekskl. virkningen af covid-19-tiltag, der behandles som engangsforhold i den strukturelle saldo. Opgjort inkl. virkningen af den besluttede varmecheck og andre udgifter relateret til krigen i Ukraine.
 - 2) Indeholder aktivitetens virkning af udbetalingen af indefrosne feriemidler, investeringer i regi af Landsbyggefonden i forlængelse af *Grøn boligaftale 2020* samt afledte private investeringer som følge af *Klimaaftale 2020*, *Aftale om stimuli og grøn genopretning*, *Aftale om grøn omstilling af vejtransporten* og *Aftale om grøn skatterreform*, herunder virkningen af investeringsvinduet i 2021 og 2022.
- Anm.: Finanseffekten beskriver finans- og strukturpolitikens samlede bidrag til ændringer af outputgabet i et enkelt år ekskl. virkningen af engangsforhold. Finanspolitikens virkning på BNP-væksten beskriver alene efterspørgselsvirkningen af finanspolitikken. Beregningen af finanspolitikens aktivitetens virkning afspejler multiplikatorer, som beskriver virkningen af aktiv finanspolitik i en normalt fungerende markedsøkonomi.
- Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det afspejler, at finanspolitikken i 2022 strammes i forhold til 2021, og at finanspolitikken i 2023 strammes i forhold til 2022. Af tabel 8.11 fremgår det imidlertid, at den 1-årige finanseffekten ville være hhv. positiv og neutral i 2022 og 2023 (dvs. 0,1 i 2022 og 0,0 i 2023 (jf. række 1), hvis man beregnings-teknisk ser bort fra strukturpolitiske tiltag (herunder tilbagebetalingsaftalen fra 2011 og Skattereformen fra 2012) samt udfasningen af de midlertidige tiltag og kompensationsordninger mv., der fulgte i kølvandet på coronapandemien.

Hvor finanspolitikken ifølge den ét-årige finanseffekt strammes, er de fler-årige finanseffekter ifølge finansministeriet positive i år og næste år, jf. tabel 8.12 i ØR-aug. Det afspejler, at finanspolitikken er mere lempelig i 2022 og 2023 end den var i 2019, på trods af, at såvel det såkaldte beskæftigelses-gab som outputgabet – og dermed kapacitetspresset – forventes at være højere i 2022 og 2023, end det var i 2019.²

Vinkel 2: Tekniske spørgsmål til beregningen af finanseffekten

I forhold til selve beregningen af finanseffekten har de økonomiske konsulenter to spørgsmål:

1. Blander I æbler og pærer sammen: Er det alene ét-årige effekter, der fremgår af tabel 8.11?
2. Er effekten af den planlagte tilbagebetaling af ejendomsskatter til boligejerne i 2023 inkluderet i beregningen af finanseffekterne?

² Jf. [Dataark: 2030-planforløb](#).

Ad 1. Blander I æbler og pærer sammen: Er det alene ét-årige effekter, der fremgår af tabel 8.11?

Beregningen af den ét-årige finanseffekt fremgår af tabel 8.11 ovenfor. Ifølge tabellen bidrager udfasningen af de midlertidige kompensationsordninger med en særlig stor negativ finanseffekt i 2022, jf. række 6 i tabel 8.11.

Udvalget kunne spørge finansministeren, om denne store negative effekt er helt konsistent beregnet. Dvs., om der her er tale om en egentlig ét-årige finanseffekt: Er det alene virkningen af reduktionen af kompensationsordningerne fra 2021 til 2022, der ligger bag det negative bidrag på -1,1 i 2022, eller er der tale om virkningen af samtlige kompensationsordninger fra 2019 og frem? Tabel 8.12 side 189 om flerårige finanseffekter i rapporten tyder på, at der tværtimod er tale om en flerårig finanseffekt. Således svarer række 6 i tabel 8.11 om ét-årige finanseffekter bort set fra afrundinger til år-til-år-ændringerne i rækken "Virkning af midlertidige kompensationsordninger" i tabel 8.12 om flerårige finanseffekt.

Ad 2. Er effekten af den planlagte tilbagebetaling af ejendomsskatter til boligejerne i 2023 inkluderet?

Staten forudsættes at skulle tilbagebetale ejendomsskatter til boligejerne svarende til 1,4 mia. kr. i 2022 og 13,4 mia. kr. i 2023, jf. tabel 8.3 side 175 i ØR-aug. Det sker som følge af forlig om tryghed om boligbeskatningen fra maj 2017.

Udvalget kunne spørge finansministeren, om aktivitetsvirkningen af denne udbetaling indgår i beregningen af finanseffekten i tabel 8.11? Hvis ikke, hvorfor har ministeren så inkluderet finanseffekten af andre midlertidige tiltag eksempelvis udbetalingen af feriepenge i tabellen?

Vinkel 3: Kan man anvende de sædvanlige modeller til beregningen af størrelsen af kapacitetspresset (beskæftigelsesgab) i en situation, hvor reallønnen falder?

Finansministeriet skønner, at den faktiske beskæftigelse ligger over den strukturelle, dvs. at vi har et positivt beskæftigelsesgab. I en normal højkonjunktur vil det betyde, at reallønnen stiger, og at lønmodtagerne dermed kan købe flere vare for deres lønninger. I den nuværende situation leder inflationen imidlertid til det omvendte: Lønnen bliver mindre værd, og ministeriet forventer, at reallønnen direkte falder i 2022, hvilket kun er sket få år siden 1950. På den baggrund vurderer de økonomiske konsulenter, at det må være vanskeligt at vurdere, hvor dansk økonomi befinder sig i konjunkturcyklen herunder kvantificere størrelsen af kapacitetspresset, dvs. beskæftigelses- og outputgab.

Udvalget kunne spørge, om det giver mening at tale om, at den strukturelle beskæftigelse er mindre end den faktiske, i en situation hvor vi ikke oplever et ekstraordinært lønpres. Den strukturelle beskæftigelse beregnes med udgangspunkt i det såkaldte ledighedsgab. Typisk fortolkes ledighedsgabet som et mål for det inflationsskabende pres, der kommer fra arbejdsmarkedet. Strukturledigheden er dermed det ledighedsniveau, som er foreneligt med en stabil pris- og lønudvikling på nogle års sigt. Men betyder det ikke, at vi pr. definition ikke kan have et ekstraordinært lavt ledighedsniveau, hvis ikke vi også har et ekstraordinært højt lønpres?

Vinkel 4: Hvor sikre er I på, at vi ikke er på vej ind i en såkaldt løn-pris-spiral?

Højere lønstigninger er en naturlig del af økonomiens tilpasningsmekanisme og bidrager til en effektiv allokering af ressourcerne. Problemet opstår, hvis priserne stiger for hurtigt, idet vi så kan komme ind i en løn-pris-spiral med en hurtig og kraftig forværring af lønkonkurrenceevnen til følge. Det kan lede til, at mange konkurrenceudsatte virksomheder mister kunder og ordrer samtidigt.

Ifølge Finansministeriet vil inflationen og presset på arbejdsmarkedet lede til lønstigninger, der er lidt højere, end de har været siden 2009. Ministeriet forventer imidlertid ikke, at der bliver igangsat en egentlig accelererende løn-pris-spiral. Det skyldes de mere afdæmpede vækstudsigter, der trækker i modsat retning af kapacitetspresset og inflationen.

Udvalget kunne spørge ministeren, om der slet ikke er tegn på, at husholdningerne forventer, at den høje inflationen er mere permanent? Ministeriet skriver således, at forbrugertilliden på trods af den høje beskæftigelse er dykket til et historisk lavpunkt, og husholdningerne er blevet mere tilbageholdende. Hvis husholdningerne forventer en mere permanent høj inflation, må man forvente en løn-pris-spiral.

Vinkel 5: Fornings overførselsindkomsternes købekraft yderligere i 2023?

I fremskrivningen forringes overførselsindkomsternes og lønmodtagerne købekraft i 2022, jf. figur 1.8. Faldet er mest udtalt for overførselsmodtagere. Det skyldes kombinationen af stigende inflation og reguleringen af overførselsindkomsterne herunder ikke mindst teknikken bag den såkaldte satsreguleringsprocent. Satsreguleringen følger lønudviklingen på arbejdsmarkedet to år forinden, og der har været en forholdsvis lav satsregulering i 2022, mens forbrugerpriserne steg med 7,3 pct. i 2022.³

³ Samtidig indebærer forhøjet bidrag til obligatorisk pension og afdæmpet regulering i medfør af 2012- skattereformen, at den faktiske regulering af en række overførselsindkomster er mindre

Udviklingen forsætter dog tilsyneladende ikke i samme retning for begge grupper i 2023, idet lønmodtagerne forventes at få en lille reallønsfremgang (ØR s.124), mens forbrugerpriserne forventes at stige mere end satsreguleringsprocenten i 2023. Udvalget kan spørge til, om det ikke er tilfældet, at overførselsmodtagerne købekraft forringes yderligere i 2023 modsat lønmodtagerne, der ser frem til en svag fremgang.

Vinkel 6: Er aftalen om loft for huslejestigninger indregnet i skønnet for forbrugerprisinflationen i 2023?

Inflationen er i løbet af det seneste år tiltaget fra 1,6 pct. i juli 2021 til 8,7 pct. i juli 2022. Inflationen er dermed nået op på det højeste niveau siden februar 1983, men forventes at falde til 3,3 pct. i 2023.

Udvalget kan spørge ministeren, om aftalen om loft for huslejestigninger er indarbejdet i fremskrivningen. Loftet må forventes at forskyde en del af forbrugerprisinflationen fra 2022 til 2023 og 2024.

Vinkel 7. Et midlertidigt inflationskompensationstiltag kan vel godt øge inflationen selvom det er fuldt finansieret?

Med finanslovsforslaget for 2023 afsætter regeringen en reserve på ca. 2 mia. kr. til inflationshjælp. Finansministeriet skriver, at "reserven er fuldt finansieret inden for de samlede økonomiske rammer på finanslovsforslaget. Dermed bidrager afsættelsen af reserven ikke til at skubbe yderligere til kapacitetspres og inflation i forhold til den tidligere planlagte finanspolitik for 2023", jf. faktaark om inflationshjælp.

Det afgørende aspekt må imidlertid være, at det samlede forslag ikke har en aktivitetsvirkning. Dvs. at reserven inklusiv finansieringen ikke har en større aktivitetsvirkning end ellers planlagt. I lyset af dette kan udvalget bede ministeren præcisere, at det ikke er en tilstrækkeligt, at reserven er fuld finansieret for ikke at skubbe til inflationen – burde den ikke være "aktivitetsfinansieret"?

Vinkel 8: Har inflationen ledt til en midlertidig forbedring af den strukturelle saldo i 2022?

Af Økonomisk Redegørelse fremgår det, at den strukturelle saldo blandt andet opjusteres som følge af en opjustering af skønnene for prisudviklingen og nye oplysninger om skatteindtægter, jf. side 30 øverst.

Udvalget kan bede ministeren uddybe, om det skal forstås på den måde, at den høje uventede inflation har ledt til en midlertidig strukturel forbedring af den offentlige saldo i 2022?

Vinkel 9: Er væksten i det offentlige forbrug mindre, hvis der renses for alle midlertidige forhold?

Finansministeriet skriver, at realvæksten i det offentlige forbrug korrigeret for midlertidige forhold relateret til covid-19 i 2022 og 2023 er højere end væksten i det demografiske træk, jf. side 31. I denne beregning inkluderer ministeriet ikke merudgifter relateret til covid-19. Tilsyneladende inkluderer finansministeriet dog merudgifter til forsvar og modtagelse af fordrevne i forbindelse med krigen i Ukraine.

Det at finansministeriet ikke renser for merudgifter til forsvar og modtagelse af fordrevne i forbindelse med krigen i Ukraine må forventes at lede til en højere udgiftsvækst i 2022 og 2023 sammenlignet med en situation, hvor ministeriet havde renset for disse udgifter.

Finansudvalget kunne spørge til væksten i det offentlige forbrug renset for alle midlertidige forhold (dvs. både eksklusiv merudgifter relateret til covid-19 og merudgifter til forsvar og modtagelse af fordrevne i forbindelse med krigen i Ukraine). Herunder om væksten stadig vil kunne dække det demografiske træk.

Ydermere kunne udvalget spørge om væksten i det offentlige forbrug i 2022 og 2023 kan dække det demografiske- og velstandskorrigerede træk, der er højere end det rene demografiske træk.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.